

NVE
pb 5091 Majorstua
0301 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
\melfjord\

Dato:
29. juli 1999

Uttalelse til Statkrafts planendringssøknad for Melfjordutbyggingen

NGF mener at

- denne typen kraftutbygging uansett om det foreligger en gammel konsesjon ikke bør gjennomføres uten en ny, helhetlig konsesjonsbehandling hvor *alle* ulemper og skader kartlegges og belyses i samsvar med 90-tallets forskning og kunnskap,
- de nye inngrepene må avklares i henhold til reglene om konsekvensutredning i plan- og bygningsloven. Dersom kostnadene for de nye inngrepene overstiger 50 millioner kroner, må planendringene etter NGFs oppfatning konsekvensutredes. Dersom dette skjer, bør hele Melfjordutbyggingen konsekvensutredes, siden eksisterende utredninger til dels er svært gamle og ikke gir en helhetlig forståelse av utbyggingen.
- det uansett må foreligge vesentlig mer registreringer og vurderinger av karst og grotter for de nye inngrepene i områder hvor det er kontakt med kalkspatmarmor. Dersom dette ikke gjøres, må det i en eventuell konsesjon settes av midler – slik det ble gjort i Glomfjordutbyggingen – til å utføre naturvitenskapelige registreringer og vurdere karst og grotteforekomstene i området, herunder også skader som kan påføres som følge av økt tilgang til området. Det må spesielt gjennomføres undersøkelser innen hydrologi, erosjon og materialtransport ved Marmorslottet og Jordtullasystemet før vannføringene her blir vesentlig redusert. På grunn av mye feltarbeid, til dels dyre instrumenter, lange tidsserier og mulig bruk av grottedykkere må summen være i størrelsesorden 3-400.000 kroner.
- det er noe bekymringsfullt at det legges en tunnel gjennom flere kalkspatmarmor nord av Glomdalsvatn, selv om den vertikale klaringen oppgis å være 170 meter. Den ene marmoren er svært grotterik. Både topografien i området og grottenes utforming tilsier at det kan være gjenfylte dypere systemer i kalken, eller sprekkesystemer som over tid kan utvides.
- dersom ny konsesjon gis, må det settes vilkår som fjerner muligheten for å ha et tverrslag ved Glomdalsvatn. Andre løsninger bør utredes.

Norsk Grotteforbund, NGF, viser til Statkraft sin planendringssøknad av 24.3.99 for Melfjordutbyggingen.

NGF er en samarbeidsorganisasjon for grottere i Norge. NGFs formål er blant annet å sikre at grotting utøves på en sikkerhetsmessig og vernemessig forsvarlig måte og bidra til at verdifulle grotter ikke ødelegges eller skades av inngrep. Dette skjer ved utgivelse av Norsk Grotteblad, drift av den norske grotteredningstjenesten og innspill/uttalelser i saker av betydning for karst og grotter.

Konsekvensutredning for nye inngrep

I følge søknaden medfører hele utbyggingen 1100 millioner kroner i kostnader. Planendringen medfører en rekke nye inngrep. Eksempler er tverrslag på Nerloftet, 15 km nye anleggsveier, flytting av tverrslag, nytt vanninntak, og alternativ tunnel og påhugg i østenden av Storvatnet. NGF kan ikke se at det foreligger informasjon som viser at *de nye inngrepene* som følge av endringene er såpass små at det i kostnader ikke overstiger 50 millioner kroner. Grensen på 50 millioner kroner fremgår av vedlegg II i "forskrift av

konsekvensutredninger av 21. mai 1999". Under punkt "II. i.A. Vannkraft" står det at "Anlegg for produksjon av vannkraft med en investeringskostnad på mer enn 50 mill. kr. ...". Det fremgår av punkt "II.6. Utvidelse og endret bruk av vedlegg II-tiltak" at "Utvidelse og endringer av tiltak nevnt i vedlegg II hvor utvidelsen eller endringen i seg selv overskrider oppfangskriteriene i vedlegg II.". Hvorvidt det er andre tillatte inngrep som nå ikke blir gjennomført er uinteressant. Disse er utredet og vurdert. Siden disse inngrepene er basert på gamle og utilstrekkelig utredninger helt tilbake til 70-tallet, er dette tvert imot et argument for at endringene absolutt bør konsekvensutredes dersom kostnadene ved de nye inngrepene overstiger 50 millioner kroner. Dersom endringene kommer inn under vedlegg I, må det utføres en høringsrunde for å avklare forholdet til oppfangskriteriene i forskriftens § 4. Etter NGFs oppfatning er det lite tvil om at tiltaket bør utredes, siden det blant annet berører vernete områder. NGF forventer at dette forholdet til konsekvensutredningsforskriften avklares.

Generelt om grotter og karst i området.

Glomdalens karstområde fremhever seg både kvantitativt og kvalitativt blant de øvrige karstområdene som er undersøkt i og rundt Saltfjellet. Marmoren er usedvanlig ren, som gir grunnlag for meget godt utviklede overflateformer med stor diversitet. Svært mange vitenskapelig interessante grotter, med til dels svært morfologiske former, er kartlagt på strekningen Fisktjørnmoen – Pikhågan. I enkelte av grottene, spesielt ved Glomdalsvatn, er sammenhengen mellom dreneringsmønster og grotteutvikling blitt studert, - og fungerer for vitenskapsfolk som naturens eget laboratorium. Jordtulla er kanskje det stedet i Norge hvor en best kan studere dannelsesprosessen av grotter i detalj! Med tanke på overflatekarst gjelder det samme Marmorslottet, hvor lange tidsserier mellom erosjon og mest mulig urørt vannføring er svært interessant. Det finnes flere vitenskapelig publikasjoner om grottene rundt Glomdalsvatn – Pikhågan.

Melfjordutbyggingen vil redusere muligheten for å studere sammenhengen mellom alpine karstprosesser over og under jorden. Området har også en unik opplevelsverdi, - og bør holdes fri for inngrep av noe slag. Reduksjon i vannføring eller endring i vannføringsmønster, lekkasjer, vei- og tunnelanlegg følger med kraftutbygging, og vil være til stor skade for områdets karst og grotter.

NGF mener også at denne typen kraftutbygging uansett om det foreligger en gammel konsesjon ikke bør gjennomføres uten en ny, grundig konsesjonsbehandling hvor *alle* ulemper og skader belyses i samsvar med 90-tallets forskning og kunnskap. Hvis ikke, må i hvert fall karstområder og grotter som enten direkte eller indirekte blir berørt av utbyggingen bli undersøkt av fagfolk innen speleologi før utbygging og/eller endring i vannføringene oppstår.

Kraftlinje og vei til Glomdalsvatn. Fyllinger ved vatnet

Etter det NGF forstår, er det kun kraftlinjen som er ny. Sammen med veien vil de gå gjennom et etablert naturreservat, hvor det er registrert svært mange karstforekomster og grotter både i reservatet og i området opp mot Glomdalsvatn. NGF registrerer at det også vil være to fyllinger ved vatnet som også ser ut til å være tillatt i henhold til eksisterende konsesjon. Alle disse inngrepene – i et ellers tilnærmet urørt og karstrikt område – bør etter NGFs oppfatning unngås. Som en del av det nye planforslaget bør konsesjonen endres til at tunnelen mellom Storvatnet og Austerdalsvatn kun skal drives fra Storvatnet, selv om dette medfører lang tid og blir relativt kostbart. På plussiden fører det trolig også til at en sparer inn ca en kilometer i tunneldriving, siden tunnelen mellom Glomåga og Austerdalsvatn kan rettes ut. Et noe dårligere alternativ er å legge veien og kraftlinjen mellom Fisktjørnmoen og Glomdalsvatn i tunnel øst av reservatet (hvor det ifølge berggrunnsgeologisk kart ikke er marmor) frem til anleggsområdet, og samtidig frakte bort steinmassene med lastebiler. En siste mulighet som kan vurderes er å forlenge anleggsveien fra Tverråga og ned til inntaket i Glomåga, og benytte dette stedet (vest av elven) som tverrslag. Uansett alternativ bør anleggelse av vei ha som betingelse at steinmassene fraktes bort.

Med hilsen fra NGF

Svein Grundstrøm